

© Silvia Poch

Tot el que passarà a partir d'ara

dramatúrgia Joan Yago
direcció Glòria Balaña i Altimira

29/03 – 23/04

Gràcia

No hi ha un bon motiu per parlar de la mort. Tant de bo no n'haguéssim de parlar mai. Hi hauria quelcom de digne, fins i tot d'admirable, en negar-se a parlar-ne; en oblidar per sempre més les preguntes insuportables: per què morim? per què ens hem de morir? Un noi de setze anys travessa la ciutat a la nit per anar a l'hospital a acomiadar-se del seu pare. Per què? Per què tornar a explicar aquesta història? Si ja sabem com s'acaba. No hi ha un bon motiu per parlar de la mort i, tanmateix, parlar-ne és inevitable. Al llarg del procés de creació d'aquesta obra n'hem parlat moltíssim, durant hores i hores. Hem parlat dels nostres morts, d'aquells que ens acompanyen i ens acompanyaran sempre encara que de vegades no hi pensem prou, no puguem pensar-hi prou. També n'hem parlat amb fills que han perdut els seus pares, amb companyes que han perdut els seus companys. Elles i ells ens han explicat els seus records més preuats: l'últim viatge a Londres, aquella cançó que sempre cantava i que no he pogut tornar a escoltar, el pacte secret que vam segellar a l'últim moment...

A elles i a ells, moltes gràcies. No hi ha un bon motiu per parlar de la mort, però, al mateix temps, quin sentit té que en parlem tan poc? Quin absurd mecanisme evolutiu ens porta a voler negar-la? A amagar-la dels ulls dels més joves, a comportar-nos com si no hi fos, com si no ens acompanyés sempre allà on anem? Segurament, no hi ha un bon motiu per parlar de la mort i, tot i això, nosaltres hem necessitat tornar a fer-ho. Per tornar a enfrontar-nos a unes forces que no entenem, per afirmar un cop més que estímem persones que ja no hi són, per honorar la foscor i celebrar la llum, per recordar-nos que malgrat tot som aquí.

Hem parlat amb la Glòria Balaña i Altimira i amb el Joan Yago del dolor de la pèrdua i del dol adolescent. I de com han portat a terme un procés de creació volgutament rigorós i empàtic.

D'on va sorgir la idea de l'espectacle?
Glòria Balaña i Altimira: La idea va sorgir a partir d'experiències viscudes que tenen a veure amb la malaltia i la pèrdua. Volia parlar de què passa quan el món s'atura per l'arribada sobtada d'una malaltia. Quan la malaltia i la mort es fan presents a la teva vida i, de sobte, et sents finit, vulnerable, i l'ordre de les coses i el seu sentit es veuen alterats. Volia preguntar-me què passa quan un fet com aquest fa aturar-te i replantejar-t'ho tot –la relació amb el temps, la relació amb la vida, amb la mort, la relació amb els fills i éssers estimats– i parlar del que comporta conviure amb la malaltia, un càncer en aquest cas, i tot el que implica.

En origen, hi havia la idea de partir d'una història de ficció en què a la protagonista, una mare jove, li diagnosticuen un càncer terminal. Però treballant i evolucionant el punt de partida, de seguida va aparèixer la idea de canviar la perspectiva i, en lloc de parlar des de qui se'n va, vam voler parlar des del punt de vista de qui es queda, de qui perd un ésser estimat tan important com un pare o una mare quan encara és massa d'hora i en pateix l'absència.

Arran d'aquestes experiències properes, jo tenia molt present tres nens preadolescents d'un mateix curs que, en molt poc temps de diferència, van perdre el seu pare a causa d'un càncer. I va ser pensant en aquests nois, en com ho portarien, en tot allò que ja no podrien compartir amb el seu pare, en tot allò que no podrien preguntar-li, que vaig creure interessant parlar des de la visió d'un adolescent per tractar un tema malauradament molt present, que ens afecta tant, i situar-lo precisament en un moment de la vida, l'adolescència, tan important per a la construcció de la identitat i tan fràgil alhora.

Vaig pensar també que podríem parlar amb testimonis i amb especialistes que, durant el procés de creació, ens ajudessin a comprendre millor i a acostar-nos amb respecte però sense por a una vivència així de dura. I llavors vaig proposar-li la idea al Joan Yago, dramaturg, a qui agraeixo de cor que em digués que sí.

Com vau documentar-vos per arribar a plasmar el moment vital en què es troba un adolescent que s'ha d'enfrontar a la mort?

Joan Yago: Hi ha molta investigació al voltant de la malaltia, la mort i el dol; en diferents punts del procés han estat cabdals lectures com *La malaltia i les seves metàfores*, de Susan Sontag, o *Sobre el dol i el dolor*, d'Elisabeth Kübler-Ross. També ens han acompanyat llibres sobre pubertat i adolescència com *El cervell de l'adolescent*, de David Bueno. En canvi, no és tan senzill trobar obres que abordin específicament la qüestió del dol en l'adolescència. Hem comptat amb l'inestimable testimoni de diverses persones que viuen o han viscut processos de dol, i ha estat crucial comptar amb l'assessorament de la psicòloga Silvia de Quadras, que fa anys que investiga el tema i treballa directament amb adolescents en dol.

Quin ha estat el seu paper?

GBA: La Silvia de Quadras, que ens va venir referenciada per diferents vies, és una psicòloga especialitzada en cures paliatives i en l'acompanyament del dol en adolescents, i és una de les persones amb qui vam contactar quan vam començar el procés d'ideació de l'obra.

Vam fer una primera trobada amb ella perquè ens ajudés a entendre com viuen els adolescents un moment tan complex com aquest. El seu coneixement especialitzat i la seva generositat han estat una ajuda molt valuosa, tant per escriure la peça com per enfocar el personatge de l'Èric.

Un cop el Joan va tenir l'obra escrita, li va passar a la Silvia perquè la llegís. La seva mirada era molt important per a nosaltres; d'alguna manera, ella, com a especialista, podia indicar-nos si el tractament del tema era adequat, respectuós, si recollia tot allò que volíem reflectir essent fidels a la realitat.

La vam convidar a una lectura a l'inici dels assaigs i encara li vam fer alguna consulta respecte algun aspecte més concret del text. I llavors, cap a la meitat del procés, va venir a veure un assaig i va confirmar un cop més que l'obra expressa molt bé què li passa a un noi en aquesta situació, com se sent, què pensa.

També hem volgut que participi en el col·loqui, ja que ella pot aportar el seu coneixement a partir de la seva experiència terapèutica sobre la pèrdua i el dol amb adolescents i també amb adults.

El món no s'atura quan els nostres pares es moren. Al carrer hi continuen passant coses i és inevitable que algunes, fins i tot a pesar nostre, ens facin riure.

El protagonista de la història és un noi que perd el pare. Per què vau decidir que fossin dues figures masculines?

GBA: Malgrat que ens vam donar tota la llibertat al principi del procés entre el Joan i jo per veure qui seria o serien els personatges de la nostra història, de manera inevitable les vivències properes que explicava més amunt sobrevolaven les nostres trobades. Sempre, en algun moment o altre, acabaven apareixent en les reunions que fèiem. De fet, algunes d'aquestes persones que van patir les pèrdues de què parlava han estat també testimonis preuats i generosos durant el procés.

I en el fons potser, en aquest espectacle, a través d'aquest fill protagonista de la ficció, per mi hi ha la voluntat de fer una mena d'homenatge implícit a aquests pares que ja no hi són.

Vam imaginar, apuntar, altres possibles històries però la que va acabar emergint era, potser de manera inevitable, la d'un noi i el seu pare –tot i que també hi apareixien altres personatges com el germà i la mare.

Com és el llenguatge d'aquest adolescent?

JY: Segurament l'Èric no parla com els altres nois de la seva edat (val a dir que hauríem d'investigar si tots els nois de la seva edat parlen realment de la mateixa manera). No hem intentat recrear la parla corrent d'un adolescent, en primer lloc, perquè l'Èric no és un adolescent corrent; és un jove enfrontant-se a una circumstància vital molt concreta –la de la pèrdua d'un pare– que sens dubte causa uns efectes en la seva forma de ser, d'entendre la realitat i d'expressar-la. I al mateix temps el separa del seu grup d'iguals, els adolescents corrents (si és que existeix tal cosa). En segon lloc, és important dir que el que sentim en escena no és exactament "la veu de l'Èric" i molt menys "la veu de l'Èric de 16 anys". Accedim directament al seu pensament, a la seva imaginació i a la seva memòria; que connecta amb nosaltres des d'un punt no sempre determinable del temps.

De vegades no sabem si estem parlant amb l'Èric de setze anys, amb el de vint-i-cinc, amb el de seixanta o amb tots ells a la vegada. Tot plegat forma en un text segurament "molt narratiu" però que si ens hi fixem és profundament teatral, ja que es basa en recursos absolutament propis del teatre com els canvis de temps, de registre o de personatge.

El tema és dur, però al llarg del monòleg es viuen punts de llum. Com definiríeu el to de l'espectacle?

JY: Tothom ha travessat moments difícils. I tothom sap que, fins i tot en aquests moments, els punts de llum són inevitables. Ens agradi o no, el món no s'atura quan els nostres pares es moren. Al carrer hi continuen passant coses. Coses bones, dolentes, tristes, divertides, fascinants i terribles, importants i ridícules. I és inevitable que algunes d'aquestes coses –fins i tot a pesar nostre– ens facin riure.

Què buscàveu durant els càstings en l'actor que havia d'interpretar el personatge de l'Èric?

GBA: Principalment buscàvem un actor que fos –o ens donés– el més jove possible. Tenir un actor de setze anys era implicat, així que tot i no tenir l'edat real, volíem que pogués semblar adolescent dins del possible.

Alhora, malgrat que encara no teníem el text escrit, sabíem que l'actor tindria un pes important en l'obra i que potser estaria sol a escena. Així que necessitàvem també que tingués una certa experiència, malgrat la joventut, per sostenir la presència en un espectacle que començàvem a intuir que podria ser un monòleg. De fet, buscàvem una cosa paradoxal, ja que volíem que fos o semblés el més jove possible però alhora també volíem una certa maduresa, que de fet és el que li passa a l'Èric, i a molts nois d'aquesta edat que travessen una situació semblant. Són nens encara però de cop es fan adults, i encara no estan preparats i han d'assumir més coses que les que els tocaria per edat.

Per què es diu *Tot el que passarà a partir d'ara*?

JY: Volíem situar l'espectador davant l'abisme en què es troba el nostre protagonista des del principi de l'obra. L'abisme del que és a punt de passar. L'abisme del que és a punt de desaparèixer per sempre i del llarguíssim camí que s'obre al seu davant. L'obra ens ensenya una nit de la vida de l'Èric. Una nit després de la qual, segurament, res no tornarà a ser com abans.

#TotElQuePassara

HORARI
De dimencres a divendres a les 20.00 h
Dissabte a les 17.00 h
Diumenge a les 18.00 h

COL·LOQUI
13/04 postfunció

EDAT RECOMANADA
A partir de 14 anys

FUNCIÓ ESCOLAR
12/04 a les 16.00 h

ACTIVITAT PEDAGÒGICA
El Lliure a les aules

DURADA APROXIMADA
1 h 30'

ESPECTACLE INCLÒS A
El Lliure del futur

LLOC
Gràcia

BARRA LLIURE
Pòdcast amb Glòria Balaña, Nil Cardoner i Joan Yago per Anna Pérez Pagès, Bernat Reher i Anna Mauri

IDIOMA
En català

ACCESSIBILITAT
Assistència auditiva a través del mòbil

COSMOS
Espai virtual que contextualitza l'entorn artístic i dramaturgic de *Tot el que passarà a partir d'ara*

Divendres accessibles
07/04 subtítols adaptats
14/04 audiodescripció

Entitat concertada amb

Ajuntament de Barcelona, Generalitat de Catalunya Departament de Cultura, inaeM

Diputació de Barcelona, Balcón Cultural i Científica

Membre de apropra cultura

Amb la col·laboració de Sabadell Fundació, ESTRELLA

Amb el suport de FUNDACIÓ TMB, TORRES

Mitjans patrocinadors Mitjans col·laboradors

L'AVANGUARDIA, im3001, 3 CATALUNYA RÀDIO

932 892 770 - INFO@TEATRELLIURE.COM
C. MONTSENY, 47

Aquest document està dissenyat per ser llegit al mòbil. Estalvia't d'imprimir-lo i el planeta t'ho agrairà.

visita aquí el nostre web

f t y v